

'Baseer beleid op data en realiteit, niet op debat en beeldvorming'

Het project 'Preventie van perceel- en erfemissie in Rivierenland' gaat dit jaar zijn laatste fase in. Uit metingen in het oppervlaktewater blijkt dat er weinig schadelijke stoffen vanuit de fruitteelt worden aangetroffen. Ondanks de goede resultaten blijft het belangrijk aan verdere emissieverlaging te werken. Niet alleen vanwege de regelgeving, maar ook voor de publieke opinie en het politieke debat.

ANNEMARIE GERBRANDY, FRUITTEELT@NFOFRUIT.NL

Esther Groenenberg
Foto's: Waterschap
Rivierenland

Esther Groenenberg, heemraad (CDA) bij Waterschap Rivierenland en afkomstig uit de fruitteelt, ziet de aandacht voor emissieverlaging in de fruitteelt toenemen. "Uit metingen over 2025 blijkt dat er relatief weinig gewasbeschermingsmiddelen zijn gevonden in het oppervlaktewater rond fruitteeltgebieden. Dat is een duidelijke verbetering ten opzichte van 2024, maar dat was ook een zeer nat jaar. Dat laat zien dat externe factoren zoals weersomstandigheden, een belangrijke rol kunnen spelen in de meetresultaten."

Daarnaast wordt de laatste jaren sterker ingezet op directe samenwerking met telers, vervolgt zij. Dit gebeurt onder andere in projecten waarin in de praktijk wordt gezocht naar concrete verbeteringen om erfemissies te verminderen. Groenenberg verwijst naar proeven op FRC Randwijk, waarin waterschappen nauw samenwerken met de sector. "Die aanpak lijkt effectief: de aandacht voor emissiereductie

neemt toe en de resultaten verbeteren zichtbaar. Door deze projecten is er direct contact met telers, waarbij je samen kijkt waar nog ruimte is voor verbetering." Groenenberg constateert echter ook dat provincies zich steeds vaker mengen in het beleid rond gewasbeschermingsmiddelen, mede onder invloed van de publieke opinie. Daarbij wordt niet altijd of slechts beperkt gebruikgemaakt van beschikbare data en kennis van waterschappen. "We hebben normen met een reden, maar een norm is ook maar een getal. Het gaat ook om de combinatie van stoffen, de belasting van het systeem en de totale dosering. Er zit veel nuance omheen. Dat zie je niet altijd terug in provinciaal beleid. De politieke discussies die daarover worden gevoerd, zijn heel anders dan bij het waterschap. Bij ons zijn die veel minder politiek."

Waterschap Rivierenland heeft te maken met vier provincies: Gelderland, Noord-Brabant, Utrecht en Zuid-Holland. "De bodemopbouw in ons gebied is minder gevoelig voor uitspoeling dan op zandgrond. Daarom zijn wij geen voorstander van generieke maatregelen, maar pleiten we voor data-gedreven en gebiedsspecifiek beleid. Waterkwaliteit en emissieproblematiek verschillen per regio; in ons gebied scoren we relatief goed. Het is dan ook jammer dat de overheid kiest voor generieke maatregelen, zoals bufferstroken."

Bovendien, zo vindt de heemraad, kunnen generieke maatregelen contraproductief werken. "Dat doet wat met het draagvlak van mensen. Brabant, Gelderland

en Utrecht hebben het voornemen een strenger middenbeleid te voeren. Vanuit de NFO is daar in Utrecht al stevig op gereageerd. Als waterschap geloven we meer in beleid op basis van cijfers en realiteit. We roepen provincies dan ook op om gebruik te maken van de kennis en data van waterschappen en het contact met de (fruit)sector te onderhouden. We moeten samen zoeken naar waar het beter en scherper kan. Dat bereik je niet door zomaar iets te roepen.”

Erfenis uit het verleden

Algemeen bestuurslid Marinus Bunt van Waterschap Rivierenland stelt dat de fruitteelt de afgelopen decennia grote stappen heeft gezet in het terugdringen van het middelengebruik. Hij schat die reductie op circa 98 procent ten opzichte van de jaren tachtig. Tegelijkertijd plaatst hij die vooruitgang in perspectief: de sector draagt ook een erfenis uit het verleden met zich mee. “We zijn niet altijd het schoonste jongetje van de klas geweest. We hebben wat imagoschade opgelopen. We mogen trots zijn op de geboekte resultaten, maar moeten blijven werken aan verdere verbetering.”

De context rond gewasbescherming is volgens hem sterk veranderd. “Mijn vader zag chemische middelen destijds als oplossing voor grote problemen zoals misoogsten; iedereen floreerde erbij. Nu ligt de nadruk vooral op de negatieve effecten. Tegelijkertijd wordt steeds meer gemeten, waardoor ook meer zichtbaar wordt. Dat kan tot nieuwe discussies leiden. Stoffen die al een tijd niet meer worden gebruikt, kunnen alsnog worden teruggevonden in metingen. Ik verwacht dat we dat in de toekomst vaker gaan zien.”

Bunt ziet zowel op zijn eigen fruitbedrijf — samen met een neef teelt hij 40 hectare pruimen in Herveld — als in de sector als geheel duidelijke stappen richting duurzame teeltsystemen. Het is jammer dat deze ontwikkelingen te weinig worden gezien door de samenleving,

vindt hij. “De sector heeft nog steeds een negatief imago als het gaat om gewasbescherming. Framing in media en politiek speelt daarin een grote rol. Daarom is het belangrijk dat de fruitteelt het contact met consumenten versterkt, bijvoorbeeld door mensen uit te nodigen op bedrijven en uit te leggen wat we doen.”

Zijn grootste frustratie is de tweedeling tussen biologisch en gangbaar. Volgens Bunt komt die niet vanuit de telers zelf, maar vanuit de politiek en maatschappelijke groeperingen. “Dat vind ik zorgelijk. We zijn een kleine sector, we moeten het samen doen. Ik spreek biologische telers die, als ze bij een grote plaag willen ingrijpen, biologische middelen moeten gebruiken die soms een grotere impact op hun omgeving hebben dan een chemisch middel, en waarvan de werking te zwak is om de plaag onder controle te krijgen. Biologisch en gangbaar kunnen juist veel van elkaar leren. Daar zouden we veel meer op moeten inzetten. Daar worden we met z’n allen sterker en gezonder van.” Net als Groenenberg pleit Bunt voor meer gebruik van data en feiten. “Het politieke debat wordt nog te vaak gevoerd op basis van beeldvorming en emoties in plaats van op cijfers. Dat zie je bijvoorbeeld terug in de discussies over normen en waterkwaliteit. Neem daar de Kaderrichtlijn Water in mee, die eisen zijn voor iedereen gelijk. Data moeten een veel grotere rol krijgen in besluitvorming én communicatie.”

Marinus Bunt.

Figuur.

Probleemstoffen in de fruitteelt¹

parameteromschrijving	2020	2021	2022	2023	2024	2025
aclonifen			1			
captan					1	
dimethenamide			1			
fipronil						3
fosalon		1				
imidacloprid					1	
MCPA					2	
mesotrion			1			
pendimethalin			1	1		
Totaal overschrijdingen	0	1	4	1	4	3
Totaal stoffen	0	1	4	1	3	1

¹ Groen gemarkeerde stoffen hebben in 2025 een gebruiksvoorschrift in de fruitteelt. Van oranje gemarkeerde stoffen is het gebruiksvoorschrift vervallen.